

Anvisningar för dosdispenserade läkemedel i Norra regionen, version 1, 2017 (ersätter version 3 från 2015)

Syftet med anvisningarna är att skapa en enhetlig och säker överföring av ordinationer och information mellan förskrivare, patient/kontaktperson och Svensk Dos. Riktlinjerna vänder sig till förskrivare i Norra regionen, kommunal vårdpersonal samt Svensk Dos. Anvisningarna bör omsättas i lokal instruktion och göras kända för all personal som arbetar med maskinellt dosdispenserade läkemedel. Riktlinjerna är fastställda av läkemedelskommittéerna i Norra regionen och utarbetade i samråd med Svensk Dos som i riktlinjerna benämns "dosapoteket"

Maskinell dosdispensering är ett alternativ till den traditionella läkemedels-hantering för personer med regelbunden och stabil medicinering, som inte kan klara sin läkemedelshantering själv, t ex på grund av fysiska och/eller psykiska hinder.

SYFTE

- Underlätta och öka säkerheten i läkemedelshandlingen för patient, förskrivare och vårdpersonal
- Minska onödig kassation
Innan insättning ska förskrivaren alltid göra en bedömning som utgår från en helhetssyn. Följande bör bedömas:
- Patientens egen förmåga att kunna sköta sin medicinering/dos och styra sitt läkemedelsintag
- Anhörigas roll
- Den övriga omgivningens stöd,
- Tabletter som inte går att dispensera.

KRITERIER FÖR LÄMPLIG PATIENT

- stabil medicinering förväntas framöver, avseende läkemedel och dess doseringar
- i normalfallet bör patienten ha minst tre läkemedel för kontinuerlig användning, i vissa fall – vid kognitiv svikt, risk för felaktig användning eller missbruk – kan det vara motiverat med maskinell dosdispensering för patienter som bara har ett läkemedel
- ofta är patienter med frekventa sjukhusvistelser olämpliga då läkemedelsordinationerna kan förväntas förändras om läkemedels-ordinationerna består av mer än ett läkemedel som inte kan dispenserat kan lämpligheten avseende dos-dispensering ifrågasättas

VEM FÅR ORDINERA?

Samma regler gäller som vid övrig recept-förskrivning.

KONTAKTPERSONEN ska fungera som patientens ombud gentemot vården och dosapoteket. Patienten själv är kontaktperson när han/hon själv ansvarar för läkemedelsanvändningen.

Läkemedelsansvaret kan helt eller delvis övertas av ansvarig sjuksköterska i hemsjukvård eller på särskilt boende. Detta övertagande sker i samråd mellan behandlande läkare, patient, anhörig och ansvarig sjuksköterska.

Kontaktperson/ansvarig sjuksköterska ska informeras då ordinationsändring gjorts.

DOSRECEPT är sedan den 1 januari 2017 inte längre en godkänd recepthandling. Dosapoteket kommer dock fortsättningsvis att skicka med dosreceptet vid ändringar precis som tidigare. Som alternativ till dosreceptet finns ordinationshandling vilken kan skrivas ut i Pascal.

FÖRNYELSE AV DOSORDINATIONER

Dosapoteket skickar ut påminnelser om förnyelse av tillsammans med dosför-sändelsen 2 månader innan samt vid sista leverans att giltighetstiden går ut. Detta gäller både för originalförpackningar och dosdispenserade läkemedel.

Patienten/kontaktpersonen ska i god tid kontakta sjukvården för förnyelse. Förlängningen/förnyelsen kan göras i Pascal för samtliga ordinationer eller för enskilda ordinationer.

DOSERINGSTIDER

Utgångstidpunkter för dosering är kl. 8, 14, 20 samt kl. 22 (natt). Individuellt schema är möjligt.

DOSSORTIMENT ska följa läkemedels-kommitténs rekommendationer i möjligaste mån. Förutsättningen är att läkemedlet är godkänt för dosdispensering.

ORIGINALFÖRPACKNINGAR

Läkemedel som inte kan dispenserat i påsar levereras i originalförpackningar från dosapoteket/lokalt apotek. Originalförpackningar beställs i dessa fall från dosapoteket via Pascal eller fax.

ORDINATIONSÄNDRING

Ordinationsändringar sker i Pascal. Ändringar ska vara gjorda före kl. 12 förutbestämd stoppdag (se Pascal) för att komma med i nästa ordinarie leverans.

AKUT ORDINATIONSÄNDRING

Ordinationsändring före kl 12.00 på valfri veckodag (ej helgdag) när beställaren dag 2 med första dosintag dag 3-4 (*undantag kan förekomma*).

Vid akut ordinationsändring med nyinsättning kommer en *tilläggsrulle* vilken ska tas tillsammans med befintliga rullar, medan det vid dosändringar eller utsättningar av läkemedel tillverkas en *ersättningsrulle* och den tidigare rullen ska återlämnas till apotek (kasseras) för att undvika dubbelmedicinering.

Restriktiv beställning av akuta ändringar ger mindre kassation, högre säkerhet och lägre kostnader.

LICENSLÄKEMEDEL

Läkare skickar elektronisk motivering via lv.se/licens samt en separat ordination till dosapoteket.

DOSPATIENT PÅ SJUKHUS

Inskrivande enhet meddelar, enligt lokala rutiner, dosapoteket via Pascal att uppehåll av läkemedelsleverans ska göras.

UTSKRIVNING

Utskrivande läkare från slutenvård eller vid akutbesök ansvarar för att ordinations-ändringar sker i Pascal. Vid utskrivning ska patienten förses med läkemedel som räcker tills dos-förpackade läkemedel kan levereras.

ORDINERA I PASCAL

- Ordinationer ska alltid göras i Pascal. Akuta förskrivningar i Pascal kan expedieras på alla öppenvårdsapotek.
- För att ordinaera o Pascal krävs SITHS-kort

HUR BETALAR MAN?

Samma regler gäller för dospatienter som för alla andra receptkunder vid betalning av läkemedel. För frågor om delbetalning kontakta PayEx kundservice:

tfn: 0498-201 520 alternativt:
<http://payex.se/kundservice/privatkund/apotekskonto/>

RESERVROUTIN

Om åtkomst till Pascal saknas ska dosapoteket kontaktas på telefon. Ordinationsändringar kan i nödfall faxas till dosapoteket. Försättsblad ska användas vid fax. Se under kontaktuppgifter.

FÖRSKRIVAREN ANSVARAR FÖR ATT:

- Tillsammans med patient och anhöriga/kontaktperson besluta om medicinskt behov av dosdispensering föreligger
- Patientens medicinering är stabil vid insättandet av dosdispensering
- Notera i patientjournalen att patienten har dosdispensering, för att undvika dubbelförskrivning
- Ordinerande läkares; namn, telefonnummer samt arbetsplats står på dosreceptet. Läkare på ordinationsansvarig enhet som sätter in dosdispensering är ansvarig för patientens samlade läkemedelsordination vid insättningstillfället. Därefter är ordinerande läkare ansvarig för sin ordination och att den är lämplig i förhållande till patientens samlade läkemedelslista.
- Omprövning av läkemedelslistan ska göras minst en gång per år, företrädesvis i samband med förlängning av dosrecept
- Prioritera när ordinationsändringar ska åtgärdas från dosapoteket, vid nästa leveranstillfälle eller akut.
- Informera ansvarig sjuksköterska/kontaktperson vid akuta ordinationsändringar, särskilt om vikten att hämta ut detta på apotek. Detta gäller även läkemedel som ej kan dosdispenseras utan som måste hämtas på apotek i originalförpackningar, dvs förtydliga att på apotek efterfråga både dosrullar och originalförpackningar som ej ingår i dosrullarna.
- Förskrivarkod och arbetsplatskod meddelas dosapoteket vid faxordinationer
- Överväga att sätta ut dosdispensering då medicineringen är instabil eller ej ändamålsenlig.
- Anteckna i patientjournalen vilka läkemedel som förskrivits/utsatts/ändrats om automatanteckning ej genereras

SJUKSKÖTERSKAN ANSVARAR FÖR ATT:

- Rätt läkemedel ges till rätt patient, vid rätt tidpunkt, på rätt sätt
- Delegera delar av läkemedelshandlingen enligt lokala rutiner
- Kontrollera läkemedel och ordinationslista vid ordinationsändringar enligt lokal instruktion
- Aktuell ordinationslista finns tillgängligt vid besök av läkare på särskilda boenden
- Meddela dosapoteket ansvarig sjuksköterska/kontaktperson inkl telefonnummer för patienter som behöver hjälp med sin läkemedelshandtering
- Meddela dosapoteket vid ändringar av tjänsteställe/vårdande enhet för patienten
- Meddela förskrivare när dosapoteket påminner om förlängning av dosrecept
- Aktuella uppgifter om leverensadresser tillhandahålls dosapoteket
- I förekommande fall endast göra ändringar inom sjuksköterskans förskrivningsrätt

Tips

Genom att i Pascal sortera:

- på ATC-kodsordning kan man snabbare upptäcka dubbelmedicineringar
- efter "ordinationstyp" får man en överblick av vilka läkemedel som finns i respektive utanför dospåsarna.

För att vid nyinsättning av dosdispensering säkerställa att läkemedlet hamnar i dospåsen måste förskrivaren vid användandet av "ändrafunktionen" alltid öppna flikarna:

1) *läkemedel* och scrolla uppåt för att hitta dosdispenserbara alternativ vilka visas med *kursiv stil*

2) *dosering* och välj *kortnotationer* istället för doseringsangivelse i text.

OM NÅGOT BLIR FEL

AVVIKELSER

Alla fel som berör ordinationer, dispenserade läkemedel, originalförpackningar, läkemedelsnära förbrukningsartiklar och leveranser sker genom landstingets avvikelserutiner. Vid behov - rapportera till dosapoteket.

KONTAKTUPPGIFTER

www.svenskdos.se

Svensk dos kundtjänst tfn:

Norrbottnen: 018-413 77 23

Västerbotten: 018-413 77 24

Jämtland: 018-413 77 21

Västernorrland: 018-413 77 22

Faxnummer 018-105 404

E-post: info@svenskdos.se

- Snarast meddela dosapoteket när en patient med dosdispensering läggs in på eller skrivs ut från sjukhus, flyttar eller avlider. Meddelas genom att patientuppgifter i Pascal uppdateras.

MEDICINSKT ANSVARIG SJUKSKÖTERSKA ANSVARAR FÖR ATT:

- Det finns ändamålsenliga och välfungerande rutiner för läkemedels-handtering samt ett säkert delegeringsförfarande inom kommunen
- Det finns säkra rutiner för mottagande av läkemedelsleveranser.

VERKSAMHETSCHEFEN ANSVARAR FÖR ATT:

- Gällande rutiner och anvisningar är kända på arbetsplatsen och att de följs.

DOSAPOTEKET ANSVARAR FÖR ATT:

- Farmaceutisk, författningsmässig kontroll sker av varje ordination
- Innehåll i obruten dospåse/dosbubbla överensstämmer med gällande dosrecept
- Leverans sker enligt överenskommelse
- Den senaste versionen av dosreceptet sänds ut till patient/ kontaktperson i samband med ordinationsändringar
- Patient/kontaktperson får nödvändig information för att kunna ta läkemedlet på rätt sätt
- Meddela vilka åtgärder som vidtagits vid leverenssvårigheter av läkemedel
- Två månader innan att ordinationen på dosreceptet upphört att gälla, meddela patient/kontaktperson att den måste förnyas
- I samband med sista leveransen meddela att inga ytterligare leveranser kommer att ske av de läkemedel vars giltighet upphört om inte ordinationen förnyas av förskrivare.

KONTAKTPERSONEN ANSVARAR FÖR ATT:

- All information som kommer från dosapoteket gällande patientens läkemedel, avseende utseende och praktisk hantering kommer patienten till del
- Meddela dosapoteket aktuell kontaktperson inkl. telefonnummer för patienter som behöver hjälp med sin läkemedelshandtering
- Meddela förskrivare när dosapoteket påminner om förlängning av dosrecept
- Snarast meddela dosapoteket när en patient med dosdispensering läggs in eller skrivs ut från sjukhus, flyttar eller avlider.

DOSAPOTEKET OCH VÅRDGIVARE INOM SLUTEN- OCH OPPEN VÅRD ANSVARAR GEMENSAMT FÖR ATT:

- Samverka för en säker informationsöverföring mellan sjukhusvård, öppenvård, kommunal vård och dosapoteket.
- Samråd sker när det gäller läkarbesök vid vårdboenden, så att besöksdag och dag för dosproduktion av påsar anpassas.